

Youth Participation in Social and Political Life in Ukraine: Real Cases or Declarative Opportunities

UDC 323.2:316.346

DOI: <https://doi.org/10.15421/172630>**Kravets Anastasia**Dr Sc., Prof., <https://orcid.org/0000-0003-2433-5836>, kravets.anastasiya@gmail.com**Kolisnyk Larisa**Ph.D., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0002-0933-933X>, Kolisnyk.l.o@nmu.one*Dnipro University of Technology (Dnipro, Ukraine)*

Abstract.

Youth policy has been a component of the state policy of Ukraine since the beginning of independence. It is a set of measures designed to promote the comprehensive development of the younger generation, its involvement in various spheres of social life. In the context of the chosen issue, we are interested in the social and political sphere and the state's assistance in involving young people in active participation in the political life of their country. Therefore, the purpose of the article is to identify real opportunities and prospects for the social and political realization of youth in Ukraine.

The theoretical basis of the study was the works of leading domestic scientists and the existing legislative framework, and the empirical basis of the study was the official websites of the legislative and executive bodies of Ukraine, the official websites of political parties and official pages in social networks. It was found that youth policy in the context of the real participation of young people in the process of political decision-making, implementation of nationwide social projects, unfortunately, remains mostly declarative. It is stated that Ukrainian youth can realize themselves in social, sports, environmental and volunteer initiatives through membership in various international and all-Ukrainian youth public organizations, but the question of influencing the process of social and political decision-making remains open. A promising solution is the creation of youth councils under the legislative and executive bodies of all levels, but empirical analysis has revealed the lack of real influence on the adoption of administrative decisions and legislative initiatives.

A real opportunity to participate in the social and political life of one's country is undoubtedly youth organizations of political parties, but they limit young people to adherence to certain ideas or a certain political figure. Therefore, there is an urgent need to create non-governmental youth social and political organizations with the legally enshrined right to put forward political demands and have the right to legislative initiative.

Keywords: Youth, Youth Policy, Social and Political Life, Public Organizations, Youth Councils, Political Parties

Участь молоді в суспільно-політичному житті в Україні: реальні кейси чи декларативні можливості

Кравець Анастасія, Колісник Лариса*Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Дніпро, Україна)*

Анотація.

Актуальність. Молодіжна політика є складовою державної політики України й являє собою комплекс заходів, покликаний сприяти всебічному розвитку молодого покоління, залученню його у різні сфери суспільного життя. В контексті обраної проблематики, у фокусі дослідницької уваги – політична та соціальна сфери, також сприяння держави залученню молоді до активної участі у суспільно-політичному житті своєї країни.

Мета статті – виявлення реальних можливостей та перспектив для соціально-політичної реалізації молоді в Україні. Для реалізації поставленої мети використано не тільки наявну наукову та законодавчу базу, а й інформацію з офіційних сайтів органів законодавчої та виконавчої влади в Україні, політичних партій України. У випадку відсутності інформації на офіційних сайтах – офіційні сторінки у соціальних мережах.

Результати. Виявлено, що молодіжна політика в контексті реальної участі молоді в процесі прийняття політичних рішень та розвитку важливих соціальних проектів, на жаль, залишається здебільшого декларативною.

Висновки. Констатовано, що українська молодь може реалізувати себе у соціальних, спортивних, екологічних та волонтерських ініціативах через членство в різноманітних міжнародних та всеукраїнських молодіжних громадських організаціях, але питання щодо впливу на процес прийняття політичних рішень, реальної реалізації важливих соціальних проектів загальнонаціонального масштабу залишається відкритим. Перспективним рішенням вбачається створення молодіжних рад при органах законодавчої та виконавчої влади всіх рівнів, проте емпіричний аналіз виявив відсутність вагомого впливу на прийняття управлінських рішень і законодавчих ініціатив. Реальною можливістю брати участь у суспільно-політичному житті своєї країни, безперечно, є молодіжні організації політичних партій, проте, вони обмежують молодь прихильністю до певних ідей або певного політичного діяча. Отже, постає нагальна потреба у створенні неурядових молодіжних громадсько-політичних організацій з законодавчо закріпленим правом висувати політичні вимоги та мати право законодавчої ініціативи.

Ключові слова: молодь, молодіжна політика, суспільно-політичне життя, громадські організації, молодіжні ради, політичні партії

Стаття надійшла / Article arrived: 02.11.2025

Схвалено до друку / Accepted: 12.12.2025

Вступ.

Молодіжна політика є складовою державної політики України з моменту проголошення незалежності. Вона пройшла довгий етап еволюції: від декларації до повноцінного закону. В теорії, державна молодіжна політика має сприяти активному залученню молоді у різні сфери суспільного життя, в тому числі політичну. Проте, й досі вона залишається здебільшого декларативною і, на жаль, патерналістською. Метою дослідження є виявлення реальних можливостей та перспектив для реальної суспільно-політичної реалізації молоді в Україні.

Метою дослідження є виявлення реальних можливостей та перспектив для суспільно-політичної реалізації молоді в Україні. Теоретичною базою дослідження є праці провідних вітчизняних науковців та наявна законодавча база, а емпіричною основою дослідження – офіційні сайти органів законодавчої та виконавчої влади України, офіційні сайти громадських організацій та політичних партій, а також офіційні сторінки у соціальних мережах.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблематиці участі молоді у суспільно-політичному житті присвячено низку публікацій вітчизняних науковців. Серед яких варто виділити фундаментальне дослідження Софії О. «Роль молоді в молодіжній політиці України» (Софій, 2021), статті Т. Лушагіної «Особливості взаємодії молоді з органами державної влади та місцевого самоврядування» (Лушагіна, 2021), Копильчак Б. і Чопко Н. «Молодіжні громадські організації в контексті реалізації державної молодіжної політики в Україні» (Копильчак & Чопко, 2019), а також праця Жужі Л. О. «Молодіжна політика в Україні: сучасний стан і шляхи реформування» (Жужа, 2019), присвячені питанням вітчизняної молодіжної політики.

Результати дослідження.

Не можемо не погодитись з тезою І. Гузенко про те, що «державна молодіжна політика в Україні пройшла шлях від свого зародження через період пошуків до цілком окресленого й визначеного явища у суспільному житті країни» (Гузенко, 2009).

Відповідно, це явище потребувало чітко законодавчого закріплення та визначення. До законодавчих основ функціонування молодіжної політики в Україні варто віднести: 1. Декларацію «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (втратила чинність) (Про загальні засади, 1992). 2. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (втратив чинність) (Про сприяння, 1993). 3. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» з поточною редакцією від 31.03.2023 року (Про основні засади, 2021). 4. Низка Указів Президента України, наприклад, Указ Президента «Про Національну молодіжну стратегію до 20230 року» (Про Національну молодіжну стратегію, 2021).

5. Відповідні стратегії та державні та регіональні цільові програми, наприклад, Державна цільова соціальна програма «Молодь України» (Державна цільова соціальна програма, 2021).

У визначенні молодіжної політики пропонуємо відштовхуватись від визначення, яке закріплене на законодавчому рівні: «Молодіжна політика – напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю» (Про основні засади, 2021).

У цьому ж законі зазначено, що: «Молодь – молоді особи – особи віком від 14 до 35 років, які є громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах» (Про основні засади, 2021).

На сьогодні вже розроблена і проходить етап громадських обговорень Стратегія розвитку молодіжної політики до 2030 року, яка передбачає зміну вікового визначення молоді – молоддю вважаються молоді люди віком від 12 до 29 років (Софій, 2021).

Як зазначає О. Софій, і з цим не можна не погодитись, існує одна суттєва проблема з вітчизняною молодіжною політикою, а саме: «Суть її полягає в патерналістському характері молодіжної політики в Україні, що проявляється у намаганнях контролювати та направляти розвиток молодих людей з боку дорослих протягом якомога довшого періоду» (Софій, 2021).

З існуванням певних проблем у реалізації державної молодіжної політики погоджується й І. Гузенко, зазначаючи, що «все ще існує багато проблем, пов'язаних, насамперед, із достатньо низьким рівнем економічної та громадської активності молоді, відстороненням її від суспільних і державних справ» (Гузенко, 2009).

До критиків патерналістського підходу до молодіжної політики долучаються вітчизняні вчені Б. Копильчак і Н. Чопко зазначаючи, що: «Така модель обмежує волю молодих осіб, в рамках прийняття дорослими їх поведінки і вигляду. Модель відкритого розвитку дозволяє молоді визначати пріоритети та методи здійснення молодіжної політики через прояв ініціативи та прийняття рішень» (Копильчак & Чопко, 2019).

При цьому, за словами О. Софії: «Молодь розглядається як «ресурс, що буде визначати напрямки уряду та політики» (Софій, 2021). Не можемо погодитись з терміном «ресурс», проте погоджуємось з тезою про те, що молодь має якщо не визначати, то хоча б брати активну участь у формуванні та реалізації політики нашої країни.

Якщо ми використовуємо активно термін «суспільно-політична реалізація» молоді або участь

у суспільно-політичному житті, відповідно, виникає необхідність означення цього терміну. Так, за словами, Ю. Махно і з цим не можна не погодитись, одним із важливих складників демократії є активна позиція індивідів щодо політичних процесів, яка проявляється, зокрема, у політичній участі громадян (Махно, 2024).

В контексті обраної проблематики нас цікавить конкретна вікова група активних учасників політичних процесів, а саме – молодь. Безперечно, ця група має величезний потенціал, проте, на наш погляд, потребує підтримки з боку держави: законодавчих та виконавчих органів влади всіх рівнів, політичних партій, громадських організацій тощо.

Як влучно зазначає Жужа Л. О.: «Аналізуючи дані щодо форм участі молоді в житті країни за часи незалежності, з упевненістю можна стверджувати, що рівень включення молодих людей у політичне, економічне, громадське життя країни зростає в геометричній прогресії. При цьому молодіжна політика в Україні має ще чимало прогалин і недоліків» (Жужа, 2019).

Насправді ми маємо ситуацію, коли відповідальність за розробку та реалізацію молодіжної політики покладено на Міністерство культури, молоді та спорту. Але, як влучно зазначає О. Софій, в ситуації, «коли один орган (МКМС) охоплює достатньо широке коло сфер суспільного життя наявний ризик, що питання молодіжної політики може «загубитися» серед інших» (Софій, 2021).

Не рятують ситуацію з ефективністю молодіжної політики й наступні кроки уряду України: 1) 24 грудня 2019 року Постановою Кабінету міністрів України було затверджено «Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку молоді та громадянського суспільства» (Деякі питання діяльності, 2019); 2) 20 березня 2019 року Постановою Кабінету Міністрів України було створено державну установу «Всеукраїнський молодіжний центр» (Про утворення, 2019).

А тому не дивно, що на сьогодні в Україні переважає неформальна громадянська активність молоді (Софій, 2021). І це дійсно так. Тобто розвиток молоді – справа самої молоді. В даному контексті виникає закономірне питання: яким чином молодь може реалізовуватись у суспільному та політичному житті? Перший варіант – молодіжні громадські організації. Другий – молодіжні ради при органах законодавчої та виконавчої влади всіх рівнів. Третій – молодіжні організації політичних партій.

Розпочнемо з першого, а саме – з визначення терміну «молодіжна громадська організація» та окреслення його сутності. За словами О. Кулеби: «Отже, якщо громадські організації є посередниками між державою та громадськістю, то молодіжні громадські організації відповідно є посередниками між державою і молоддю. Вони створюються для

відстоювання різноманітних потреб та інтересів молоді. Основними їхніми цілями є захист цих інтересів і потреб, а також мобілізація та інтеграція молодіжних структур на виконання соціально значущих завдань» (Кулеба, 2012). О. Кулеба надає наступне авторське визначення молодіжних громадських організацій: «На нашу думку, «молодіжні громадські організації» – це добровільне об'єднання молодих громадян, що є юридично зареєстрованим і створеним для виконання поставлених завдань та досягнення визначених цілей, характеризуються спільними чи подібними інтересами своїх членів і виконує функції посередника між державою та молоддю» (Кулеба, 2012).

Цікаво, що органи влади, які мають сприяти виконанню різноманітних законів, указів, постанов, стратегій і програм, натомість, пропонують перелік міжнародних молодіжних організацій, до яких можуть самостійно долучитись молоді люди з України. Так, на сайті Київської міської ради опубліковано перелік міжнародних молодіжних організацій, які функціонують в Україні: 1. AIESEC, яка ставить за мету самореалізацію та самовдосконалення молоді за рахунок участі у «найрізноманітніших конференціях, тренінгах, ділових іграх, спілкуючись із представниками провідних компаній, людьми з різних країн світу та знайомлячись із їхніми культурами» (Молодіжні організації, 2005). 2. YMCA – Міжрегіональна спілка християнських асоціацій молоді та сім'ї, яка піклується про здоровий спосіб життя молодих людей. 3. Всеукраїнське молодіжне громадське об'єднання «Молодь Може» (Youth CAN), метою якої є підвищувати рівень демократичного світогляду та втілювати соціально важливі проекти. 4. «Європейський молодіжний парламент – Україна», метою якого є сприяння інтеграції України до Європейського Союзу завдяки вихованню молоді на демократичних цінностях та ідеях, співпраці з європейськими неурядовими організаціями, формування позитивного іміджу України у світі (Молодіжні організації, 2005). Якщо брати саме політичну участь то, перспективною є саме остання з них. Питання, яким чином молодь буде використовувати набуті знання на практиці, залишається відкритим.

В Україні також функціонує ціла низка різноманітних вітчизняних молодіжних організацій, наприклад, Всеукраїнський молодіжний центр. Він, за визначенням наданим на сайті, являє собою «експертно-ресурсний центр молодіжної роботи, який щодня працює задля розвитку молодіжної інфраструктури та молодіжної роботи по всій території України» (Хто ми?, 2025). Серед проектів даного центру: освіта для ВПО, програма залучення молоді до відновлення України, програма «Молодіжний працівник», Перший молодіжний телеканал тощо (Хто ми?, 2025). Тобто, суто соціально орієнтована робота.

Нас же цікавить, насамперед громадська та політична активність молоді, їх реальна участь в суспільно-політичному житті нашої країни. Отже, перейдемо до тих, хто має всіляко розвивати та підтримувати молодіжну політику в контексті участі у політичному житті. Для цього звернемося до аналізу сайтів органів влади. Наприклад, на сайті Дніпровської обласної державної адміністрації зазначено, що у її складі функціонує цілий Департамент молоді і спорту, основними завданнями якого є: забезпечення реалізації державної політики у молодіжній сфері; сприяння розвитку видів спорту; сприяння міжнародному співробітництву з питань молоді, фізичної культури і спорту, національно-патріотичного виховання; впровадження практичних підходів органів влади у роботі з молоддю тощо (Департамент молоді та спорту, 2025).

Тобто, основний акцент зроблено на спорті та національно-патріотичному вихованні, а не на громадській та політичній діяльності. На вищезгаданому сайті Київської міської ради надано перелік міжнародних молодіжних організацій, до яких молоді люди можуть долучатись самостійно. Відповідно виникає питання з практичною реалізацією державної молодіжної політики в контексті реальної суспільно-політичної участі молоді.

При центральних і місцевих органах законодавчої та виконавчої влади в Україні створені молодіжні ради. Навіть існує сайт «Молодіжна рада» з покроковою інструкцією для молоді як створити молодіжну раду у своїй громаді. Цей проект підтримувався USAID та Міністерством молоді та спорту України (Молодіжна рада, 2025). Якщо ж звернутись до аналізу молодіжних рад при органах влади, показовим є те, що інформація про їх діяльність розміщено не на сайті органу влади, а у соціальній мережі. Наприклад, на сайті Дніпровської міської ради зазначено голову, секретаря, контакти і перелічено завдання. Що ж до конкретної діяльності, то інформація про них міститься на офіційній сторінці Молодіжної ради Дніпра у соціальній мережі: Еко-толока, участь у всеукраїнському молодіжному форумі зі сталого розвитку в Києві, підписання меморандуму про співпрацю з молодіжними радами громад Дніпропетровської області, волонтерські проекти тощо. На сайті Київської міської ради більш розлога інформація щодо Молодіжної ради, зокрема, її членів, містяться Проекти порядку денного та Протоколи, з яких останні присвячені: затвердженню складу, змінам в складі, затвердженням логотипу, преміям тощо (Київська міська молодіжна рада, 2025). На офіційній сторінці у соціальній мережі міститься звіт про наступні заходи: Толока, опитування щодо потреб та становища молоді Києва, засідання, конференції, підписання меморандумів про співпрацю тощо (Київська міська молодіжна рада, 2025).

Безперечно, молодіжні ради при органах влади

– це гарна ініціатива. Проте, нажаль, відсутня інформація про реальний вплив на прийняття рішень центральними та місцевими органами законодавчої та виконавчої влади.

Є ще один варіант, згідно з яким молодь отримує реальний доступ до політики, а саме – молодіжні організації політичних партій. За визначення О. Кулеби: «Молодіжні філії політичних партій – це структурні організації, які співпрацюють з певними партіями для досягнення спільної мети, взаємодіють у виконанні поставлених завдань, проте не є членами цих партій» (Кулеба, 2012).

Не секрет, що майже кожна потужна політична партія в Україні має своє молодіжне крило. Отже, реалізовувати свої політичні прагнення українська молодь може через них. Проте, для цього необхідно бути прихильником тієї чи іншої політичної сили, а це дещо обмежує свободу самовираження та можливість впливу на державну політику своєї країни.

Пропонуємо проаналізувати, чим займаються молодіжні осередки політичних партій в Україні. Так на сайті політичної партії «Європейська солідарність» міститься інформація про діяльність молодіжного крила. За словами його очільниці Д. Габібullaєвої: «Європейська Солідарність» – це платформа можливостей для молоді, це соціальний ліфт, який завжди працює» (Габібullaєва, 2020). Відповідно, виникає закономірне питання яким чином працює цей «ліфт» і чим займається молодіжне крило? На сторінці у соціальній мережі зазначено, що за останній час проведено низку заходів, зокрема політичний тренінг, політичний форум із залученням міжнародних партнерів. Але, звісно, не обійшлося і без акцій на підтримку лідера Європейської Солідарності П. Порошенка в контексті зняття санкцій (Солідарна молодь, 2025).

На сайті політичної партії «Слуга народу» міститься інформація щодо молодіжного крила: «ЗЕ!молодіжка – це більше ніж молодіжне крило партії Слуга народу, це молодіжний політичний рух нового формату з прогресивними поглядами на молодіжну політику» (Слуга народу, 2025). На сторінці у соціальній мережі міститься звіт про останні заходи, серед яких зустрічі прихильників у регіональних осередках, підтримка родин загиблих військових, ну і звісно, пости на підтримку Президента України В. Зеленського (ЗЕ!Молодіжка, 2025). Отже, до партійних молодіжних організацій, які офіційно мають статус громадської організації, молода людина може долучитись і отримати так званий «соціальний ліфт», якщо вона є прихильницею того чи іншого політичного діяча.

Звісно, перелік всеукраїнських молодіжних громадських організацій не обмежується виключно молодіжними крилами політичних партій. Станом на 2023 рік в Україні зареєстровано 99556 громадських організацій, серед яких є молодіжні та дитячі

(Добірка можливостей, 2024): скаутська організація ПЛАСТ, центр навчання та підготовки молодіжних лідерів «Фундація регіональних ініціатив» (ФРІ), «Екологічна варта», волонтерська організація «Будуємо Україну разом» (БУР).

З них тільки ФРІ займається підготовкою майбутніх лідерів, ефективних менеджерів для різних сфер суспільного життя. Є ще один різновид молодіжних організацій, який, нажаль, слабо представлений на вітчизняних тернах, а саме – громадсько-політичні молодіжні організації. О. Кулеба надає наступне визначення: «Молодіжні громадсько-політичні організації – це самостійні ідеологічно-політичні об'єднання, які займають активну громадську позицію, інколи навіть висувуючи власні політичні вимоги» (Кулеба, 2012). Як зазначає Лушагіна Т.: «Заохочення та ініціювання активності молодих людей може відбуватися в різних сферах життєдіяльності: громадській та політичній – через включення в процеси громадського контролю за діями органів влади, участь у політичному житті й навіть у протестних акціях...» (Лушагіна, 2021).

Висновки.

Підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що вітчизняна молодіжна політика пройшла довгий етап еволюції: від прийняття Декларації до повноцінного Закону. Проте, слід констатувати, що молодіжна політика, в контексті реальної участі молоді в суспільно-політичному житті своєї країни, нажаль, залишається здебільшого декларативною. Безперечно, молодь має величезний потенціал, проте, на наш погляд, потребує підтримки з боку держави: законодавчих та виконавчих органів влади всіх рівнів, політичних партій, громадських організацій тощо. Проведений аналіз засвідчив, що в Україні, по факту, розвиток молоді – справа самої молоді. Ми виокремили декілька варіантів

громадської та політичної активності молоді: 1) молодіжні громадські організації; 2) молодіжні ради при органах законодавчої та виконавчої влади всіх рівнів; 3) молодіжні організації політичних партій. Таким чином, констатуємо, що українська молодь може реалізувати себе у соціальних, спортивних, екологічних та волонтерських ініціативах через членство в різноманітних міжнародних та всеукраїнських молодіжних громадських організаціях. Проте, питання про вплив на процес прийняття політичних рішень, реалізації важливих соціальних проектів загально національного рівня залишається відкритим. Перспективним рішенням вбачається створення молодіжних рад при органах законодавчої та виконавчої влади всіх рівнів, проте емпіричний аналіз виявив відсутність реального впливу на прийняття управлінських рішень і законодавчих ініціатив. Причина цього криється в тому, що основними напрямками діяльності молодіжних рад при органах влади є спорт та національно-патріотичне виховання, а не громадська чи політична діяльність.

Реальною можливістю брати участь у суспільно-політичному житті своєї країни, безперечно, є молодіжні організації політичних партій, проте вони обмежують молодь прихильністю до певних ідей або певного політичного діяча. Тобто, молода людина може долучитись до партійних молодіжних організацій (які офіційно мають статус громадської організації) і отримати так званий «соціальний ліфт», тільки якщо вона є прихильницею того чи іншого політичного діяча. Отже, постає нагальна потреба у створенні неурядових молодіжних громадсько-політичних організацій з законодавчо закріпленим правом висувати політичні вимоги та мати право законодавчої ініціативи.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Гузенко, І. М. (2009). Становлення і розвиток державної молодіжної політики в Україні. *Військово-науковий вісник*, 11, 50-62.
- Департамент молоді та спорту. Основні завдання та функції. (2025). *Дніпровська обласна військова адміністрація*. <https://adm.dp.gov.ua/dniprooda/pro-oda/departamenti-ta-upravlinnya/upravlinnya-molodi-i-sportu/osnovni-zavdannya-ta-funkcii>
- Державна цільова соціальна програма «Молодь України». №2469. (2021, Липень 14). *Наказ Міністерства молоді та спорту України*. <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/realizaciya-derzhavnih-program-u-sferi-molodi/derzhavnacilova-socialna-programa-molod-ukrayini>
- Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку молоді та громадянського суспільства. № 1171. (2019, Грудень 24). *Постанова Кабінету міністрів України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2019-%D0%BF#Text>
- Дінара Габібуллаєва: «Європейська Солідарність» – це платформа можливостей для молоді. (2020). *Європейська солідарність*. <https://eurosolidarity.org/2020/08/31/dinara-gabibullayeva-yevropejska-solidarnist-cze-platforma-mozhlyvostej-dlya-molodi/>
- Добірка можливостей: 5 дитячих та молодіжних громадських організацій. (2024). *УМІД*. <https://childrights.org.ua/news/dobirka-mozhlyvostej-5-dytyachyh-ta-molodizhnyh-gromadskyyh-organizacij/>
- Жужа, Л.О. (2019). Молодіжна політика в Україні: сучасний стан і шляхи реформування. *Регіональні студії*, 41-46. <http://www.regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/19/9.pdf>
- ЗЕ!Молодіжка. (2025). *Офіційна сторінка*. <https://www.facebook.com/zemolodizhka/?locale=uk-UA>
- Київська міська молодіжна рада. (2025). *Офіційна сторінка*. <https://www.facebook.com/kyivrada.youth/>
- Київська молодіжна рада при Київській міській раді. Проект порядку денного. (2025). *Київська міська рада*. <https://kmr.gov.ua/uk/zaplanovan-zasidanna-proekt>
- Копильчак, Б., & Чопко, Н. (2019). Молодіжні громадські організації в контексті реалізації державної молодіжної політики в Україні. *European Journal of economics and management*, 5, 5, 21-31.

- Кулеба, О. (2012). Молодіжна громадські організації: різновиди, суспільні функції та проблема активізації їх діяльності. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*, 24, 45-50.
- Лушагіна, Т. В. (2021). Особливості взаємодії молоді з органами державної влади та місцевого самоврядування. *Науковий журнал «Політик»*, 2, 47-51.
- Махно, Ю. (2024). Політична участь: сутність поняття та функції. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*, 17, 131-140.
- Молодіжна рада Дніпра. (2025). *Офіційна сторінка*. <https://www.facebook.com/molradadnipra/>
- Молодіжна рада. *Середовище для активності у твоїй громаді*. (2025). <https://youthcouncil.com.ua/management>
- Молодіжні організації, або як цікаво і корисно проводити вільний час. (2005). *Київська міська рада*. <https://kmr.gov.ua/uk/content/mizhnarodni-molodizhni-organizaciyi-abo-yak-cikavo-i-korysno-provodyty-vilnyy-chas>
- Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні. № 2421-IV. (1992, Грудень 15). *Закон України (зі змінами)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>
- Про Національну молодіжну стратегію до 20230 року. № 94/2021. (2021, Березень 12). *Указ Президента України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
- Про основні засади молодіжної політики. № 1414-IX. (2021, Квітень 27). *Закон України (зі змінами)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
- Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні. №2999-XII (1993, Лютий 5). *Закон України (зі змінами)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>
- Про утворення державної установи «Всеукраїнський молодіжний центр» та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України. №246. (2019, Березень 20). *Постанова Кабінету Міністрів України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2019-%D0%BF#Text>
- Солідарна молодь. (2025). *Офіційна сторінка*. https://www.facebook.com/SolidarnaMolod/?locale=uk_UA
- Софій, О. (2021). Роль молоді в молодіжній політиці України. *Європейський діалог*. <https://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2021/01/Rol-molodi-v-molodizhniy-polititsi-Ukrayini.pdf>
- Хто ми? (2025). *Всеукраїнський молодіжний центр*. <https://auyc.org.ua/who-we-are/>

REFERENCES

- Деякі питання діяльності Державного агентства розвитку молоді та громадянського суспільства. № 1171. (2019, Грудень 24). *Постанова Кабінету міністрів України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2019-%D0%BF#Text>
- Departament molodi ta sportu. Osnovni zavdannia ta funktsii. (2025). *Dniprovska oblasna viiskova administratsiia*. <https://adm.dp.gov.ua/dniprooda/pro-oda/departamenti-ta-upravlinnya/upravlinnya-molodi-i-sportu/osnovni-zavdannya-ta-funkcii>
- Derzhavna tsilova sotsialna prohrama «Molod Ukrainy». №2469. (2021, Липень 14). *Nakaz Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy*, 2469. <https://mms.gov.ua/molodizhna-politika/realizaciya-derzhavnih-program-u-sferi-molodi/derzhavna-cilova-socialna-programa-molod-ukrayini>
- Dinara Habibullaieva: «Evropeiska Solidarnist» – tse platforma mozhlivostei dlia molodi. (2020). *Yevropeiska solidarnist*. <https://eurosolidarity.org/2020/08/31/dinara-gabibullayeva-yevropeiska-solidarnist-cze-platforma-mozhlivostej-dlya-molodi/>
- Dobirka mozhlivostei: 5 dytiachykh ta molodizhnykh hromadskykh orhanizatsii. (2024). *UMPD*. <https://childrights.org.ua/news/dobirka-mozhlivostej-5-dytiachykh-ta-molodizhnykh-gromadskykh-organizacij/>
- Huzenko, I. M. (2009). Stanovlennia i rozvytok derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini. *Viiskovo-naukovyi visnyk*, 11, 50-62.
- Khto my? (2025). *Vseukrainskyi molodizhnyi tsentr. Khto my?* <https://auyc.org.ua/who-we-are/>
- Kopylchak, B & Chopko, N. (2019). Molodizhni hromadski orhanizatsii v konteksti realizatsii derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini. *European Journal of economics and management*, 5, 5, 21-31.
- Kuleba, O. (2012). Molodizhna hromadski orhanizatsii: riznovydy, suspilni funktsii ta problema aktyvizatsii yikh diialnosti. *Ukrainska natsionalna ideia: realii ta perspektivy rozvytku*, 24, 45-50.
- Kyivska miska molodizhna rada. (2025). *Ofitsiina storinka*. <https://www.facebook.com/kyivrada.youth/>
- Kyivska molodizhna rada pry Kyivski miskii radi. Proiekt poriadku dennoho. (2025). *Kyivska miska rada*. <https://kmr.gov.ua/uk/zaplanovan-zasidanna-proekt>
- Lushahina, T.V. (2021). Osoblyvosti vzaiemodii molodi z orhanamy derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia. *Naukovyi zhurnal «Politik»*, 2, 47-51.
- Makhno, Yu. (2024). Politychna uchast: sutnist poniattia ta funktsii. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Politolohiia*, 17, 131-140.
- Molodizhna rada Dnipra. (2025). *Ofitsiina storinka*. <https://www.facebook.com/molradadnipra/>
- Molodizhna rada. *Seredovyshe dlia aktyvnosti u tvoii hromadi*. (2025). <https://youthcouncil.com.ua/management>
- Molodizhni orhanizatsii, abo yak tsikavo i korysno provodyty vilnyi chas. (2005). *Kyivska miska rada*. <https://kmr.gov.ua/uk/content/mizhnarodni-molodizhni-organizaciyi-abo-yak-cikavo-i-korysno-provodyty-vilnyy-chas>
- Pro Natsionalnu molodizhnu stratehiu do 20230 roku. № 94/2021. (2021, Berenzen 12). *Ukaz Prezydenta Ukrainy*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
- Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky. № 1414-IX. (2021, Kviten 27). *Zakon Ukrainy (zi zminamy)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
- Pro spriannia sotsialnomu stanovlenniu ta rozvytku molodi v Ukraini. №2999-XII (1993, Liuty 5). *Zakon Ukrainy (zi zminamy)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text>
- Pro utvorennia derzhavnoi ustanovy «Vseukrainskyi molodizhnyi tsentr» ta vnesennia zmin do deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy. №246. (2019, Berenzen 20). *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2019-%D0%BF#Text>
- Pro zahalni zasady derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini. № 2421-IV. (1992, Hruden 15). *Zakon Ukrainy (zi zminamy)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>
- Sofii, O. (2021). Rol molodi v molodizhni politytsi Ukrainy. *Yevropeyskyi dialoh*. <https://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2021/01/Rol-molodi-v-molodizhniy-polititsi-Ukrayini.pdf>
- Solidarna molod. (2025). *Ofitsiina storinka*. https://www.facebook.com/SolidarnaMolod/?locale=uk_UA
- Zhuzha, L.O. (2019). Molodizhna polityka v Ukraini: suchasnyi stan i shliakhy reformuvannia. *Rehionalni studii*, 41-46. <http://www.regionalstudies.uzhnu.ua/archive/19/9.pdf>